Inhoud

04 **Voorwoord** 04

08 **Historische inleiding** 08

14 **Beveren**
Migratierapport 14
Interview met Tony 28

32 **Kruibeke**
Migratierapport 32
Interview met Maryam 44

48 **Lokeren**
Migratierapport 48
Interview met Chari 64

68 **Moerbeke**
Migratierapport 68
Interview met Mohammed 80

84 **Sint-Gillis-Waas**

Migratierapport 84
Interview met Nenehcoumba 98

102 **Sint-Niklaas**

Migratierapport 102
Interview met X.D. 120

124 **Stekene**

Migratierapport 124
Interview met Janneke 136

140 **Temse**

Migratierapport 140
Interview met Fikry 154

158 **Waasmunster**

Migratierapport 158
Interview met Nerkiz 172

176 **Zwijndrecht**

Migratierapport 176
Interview met Marta 188

192 Bronnen en methodologie 192
Hoe kun je zelf aan de slag gaan? 196
Terminologie 200
Overzichtstabellen Wase steden en gemeenten 202
Bibliografie 204
Bijlagen 206

Voorwoord

Anno 2023 bezit 23,9% van de Wase bevolking een buitenlandse herkomst. In de afgelopen decennia nam de diversiteit in het Waasland steeds sterker toe. Onder invloed van lokale, nationale en internationale ontwikkelingen evolueerde ook het Waasland tot een diverse samenleving waar bijna een kwart van de mensen roots heeft in het buitenland. Deze publicatie biedt inzicht in de migratiepatronen vanaf de Tweede Wereldoorlog. Ze reikt historische verklaringen aan voor de veranderende bevolkingssamenstelling en laat Waaslanders met migratieachtergrond aan het woord.

Hoe ontstond de diversiteit in het Land van Waas? Welke gebeurtenissen gaven vorm aan de naoorlogse migratiestromen? Hoe was de verhouding van de bevolking van buitenlandse herkomst ten opzichte van de volledige Wase bevolking? En welke migrantengemeenschappen ontsproten uit deze migratiestromen?

In *Waaswaarts* formuleren historici Jozefien De Bock en Lotte Van Attenhoven een antwoord op deze vragen. In opdracht van de Erfgoedcel Waasland verrichtten ze historisch onderzoek naar de migratiebewegingen in de 10 Wase steden en gemeenten: Beveren, Kruibeke, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster en Zwijndrecht.
Ze hadden daarbij oog voor de eerstegeneratie-immigranten in het Waasland, de personen die zich vestigden in onze regio, maar die in het buitenland waren geboren. Hun onderzoek omvatte de volledige naoorlogse periode, een 75-jarige geschiedenis die zich uitstrekt van 1945 tot 2020.

Parallel aan het onderzoek van Jozefien en Lotte nam de Erfgoedcel Waasland interviews af met 10 Waaslanders met migratieachtergrond: één voor elke stad of gemeente. Als een vorm van mondelinge geschiedenis begeleiden en verlevendigen ze de historische rapporten. In deze publicatie is een ingekorte versie van elk interview opgenomen; de volledige versies worden bewaard in het archief van de erfgoedcel. De verscheidenheid aan ervaringen laat zien dat migratie vele gezichten heeft. Tegelijk zal de lezer vaststellen dat er heel wat terugkerende thema's zijn: de impact van taal, de zoektocht naar identiteit, het belang van gemeenschap, enzovoort.

De rapporten en interviews vullen elkaar aan. Waar de rapporten een veralgemenend beeld schetsen aan de hand van statistische gegevens, archiefmateriaal en secundaire literatuur, werpen de interviews een persoonlijk licht op de onderzoeksvragen. Samen bieden ze een diepgaand begrip van het fenomeen van 75 jaar migratie naar het Waasland, met aandacht voor de diverse realiteiten en perspectieven die hieraan ten grondslag liggen.

Waaswaarts gaat uit van de administratieve indeling van het grondgebied ten tijde van publicatie. Het is belangrijk te vermelden dat er vanaf 1 januari 2025 enkele gemeentelijke fusies plaatsvinden: Beveren, Kruibeke en Zwijndrecht fuseren tot een nieuwe gemeente, evenals Moerbeke en Lokeren. De historische en culturele informatie in dit boek blijft echter relevant voor alle betrokken gebieden.

De Erfgoedcel Waasland wil graag haar oprechte dank uitspreken aan alle personen en instanties die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van *Waaswaarts*. Ten eerste bedanken we de Stad Lokeren en in het bijzonder Leen Heyvaert van Stadsmuseum Lokeren. Ons project verliep in navolging van het Lokerse migratieonderzoek dat in 2021 plaatsvond. Onze dank gaat ook uit naar de 10 lokale besturen voor het faciliteren van ons initiatief. Verschillende diensten waren actief betrokken. Dank aan de archieven van het Waasland - verenigd in het Waas Archievenoverleg - voor het openstellen van hun deuren. We zijn erg dankbaar voor de toewijding en passie van Jozefien en Lotte, die elk hun onderzoeksluik met grote zorg hebben afgerond. Een specifieke vermelding gaat naar Ruben Mantels, voor zijn strakke eindredactie van hun bevindingen. Daarnaast gaat onze dank uit naar de 10 geïnterviewden, die hun levensverhalen zo openhartig met ons hebben gedeeld.

Ten slotte willen we de stuurgroep van de Erfgoedcel Waasland bedanken voor de opvolging van het project, evenals het Agentschap Integratie en Inburgering voor het leer- en coachingstraject 'Diversiteit en meerstemmigheid in de erfgoedsector' waaraan de erfgoedcel deelnam. Een welgemeende dankjewel aan allen die hun steentje bijdroegen aan dit project. De Erfgoedcel Waasland kijkt ernaar uit om ook in de toekomst te werken rond migratiegeschiedenis en -erfgoed.

het Waasland

1. Beveren
2. Kruibeke
3. Lokeren
4. Moerbeke
5. Sint-Gillis-Waas
6. Sint-Niklaas
7. Stekene
8. Temse
9. Waasmunster
10. Zwijndrecht

d
1
2
5
6
7
8
9
10